

ÚTMUTATÓ A MOTIVÁCIÓS ÉS ELISMERŐ KÁRTYÁK HASZNÁLATÁHOZ

RPI segédlet

Készítették:

Tartalmi instrukciók, pszichopedagógiai szempontok és
módszertani útmutató
Design és grafika

Dr. Szászi Andrea

Zimányi Noémi

1. Pszichopedagógiai Szempontsor Pedagógusoknak

„Azt öntözzük, amit növeszteni szeretnénk.” Ezek a kártyák a pedagógus "öntözőkannái" lehetnek, amelyekkel a diákok pozitív tulajdonságait nevelhetjük nagyra.

Ez a kártyacsomag a pozitív pszichológia és a viselkedésterápia (behaviorizmus) alapelveire épülő pedagógiai segédeszköz, amely a pozitív megerősítést és viselkedésformálást segíti. Célja a tanórai fegyelmezés átkeretezése büntetésről megerősítésre, valamint a tanulók önértékelésének és belső motivációjának növelése.

1.1. Hatásmechanizmus

A kártyák használata a szelektív megerősítés elvén alapul: tudatosan azt a viselkedést emeljük ki és jutalmazuk, amelyet látni szeretnénk, miközben a nem kívánt viselkedést (amennyiben nem veszélyeztető) háttérbe szorítjuk.

Miért működik jobban, mint a szidás? A büntetés és a folyamatos korrekció gyakran dacot, ellenállást, szorongást vagy rejtőzködést vált ki, ami gátolja a tanulást.

A pozitív visszajelzés (még a részeredményekre is) dopamin-választ vált ki az agyban, ami örömezzettséghez társítja a kívánt cselekvést (pl. csendben figyelmet, jelentkezést), így növeli annak valószínűségét, hogy a diák legközelebb is így tesz.

Szemléletformálás: Az eszköz nemcsak a diákra hat, hanem a pedagógust is tréningezi arra, hogy „fókuszát” a hibák kereséséről az erények és erőfeszítések észrevételére helyezze át (Growth Mindset – Fejlődési szemlélet).

1.2. Kiemelt célcsoportok és speciális szempontok

Bár az eszköz univerzális, bizonyos tanulói csoportoknál kulcsfontosságú a használata:

- **ADHD / Figyelemzavaros tanulók:** Számukra a hosszú távú jutalmak (pl. év végi ötös) motiváló ereje csekély. Azonnali, kézzelfogható és vizuális visszajelzésre van szükségük ("mikro-jutalmak"), hogy fenntartsák a figyelmüket és kitartásukat.

- Alacsony önértékelésű / Szorongó diákok: A "Tetszik, amit mondtál" vagy "Értékes gondolat" kártyák konkrét bizonyítékot adnak számukra arról, hogy értékes tagjai a közösségnek, csökkentve ezzel a teljesítményszorongást.
- BTMN / Tanulási nehézséggel küzdők: Náluk nem feltétlenül a végeredményt (hibátlan feladat), hanem az erőfeszítést és a folyamatot ("Kitartóan dolgoztál!", "Szorgalmasan elkészítetted") kell értékelni a tanult tehetetlenség elkerülése érdekében.
- Viselkedészavaros gyermekek: A „Jó volt veled együttműködni” kártya segít nekik felismerni, milyen az a szociálisan elfogadott viselkedés, amiért elismerést kapnak a közösségtől.
- Korosztály: Olvasni tudó kisiskolásoktól egészen a gimnázium végéig, a tanulók egyéni sajátosságaihoz kapcsolódva.

2. Javasolt felhasználási módok a tanórán

- Folyamatba épített megerősítés (Shaping): Ne várjuk meg a tökéletes végeredményt! Ha egy impulzív gyerek, aki általában bekiabál, most jelentkezett (még ha nem is tudta kivárni a felszólítást, de próbálkozott), adjunk neki egy "Köszönöm, hogy jelentkezted" kártyát. Ezzel a részeredményt erősítjük.
- Differenciált értékelés, ahol a konkrét visszajelzés a megerősíteni kívánt viselkedéshez kapcsolódik. Ez lehet a kognitív, de akár szociális, viselkedési elismerés is.
- Csoportmunka támogatása: Használjuk a "Szépen dolgoztál a pármunkában" vagy "Ügyes összmunka", stb. kártyákat a kooperatív készségek fejlesztésére, hogy a gyerekek érezzék: a közös siker is érték.
- A kártyákat semmiképpen ne vegyük vissza! A gyerek számára ez egy tárgyiasult dicséret. Hazaviszi, megmutatja a szülőnek, kiteszi a falra, stb. Ez meghosszabbítja a pedagógiai hatást az iskolán kívülre is. (Ezért érdemes sokat nyomtatni és vágva, borítékban tartani a tanári asztalon).
- Gyakoriság: Érdemes minden órába beépíteni, de ügyeljünk a hitelességre. Csak akkor adjunk kártyát, ha tényleg volt mögötte valós teljesítmény vagy pozitív változás, különben inflálódik az értéke.

A témával kapcsolatban további érdeklődési lehetőség: szaszi.andrea@reformatus.hu